

نامه سرگشاده نهضت آزادی ایران

به آیت‌الله مشکینی

حضرت آیت‌الله مشکینی

روزنامه رسالت در شماره مورخ ۷۶/۱۰/۶ از قول جنابعالی در خطبه نماز جمعه قم نوشته بود که: «اختیارات ولی فقیه محدود به موادی که در قانون اساسی آمده نیست و اختیاراتی که پیامبر و ائمه معصوم داشته‌اند، ولی فقیه نیز دارد...».

در چند ماه گذشته، حضرات آقایان یزدی، محمدجواد حجتی کرمانی، هاشمی رفسنجانی، آذری قمی، منتظری، جوادی‌آملی، نویسندگان روزنامه رسالت، مسئولان سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی، نمایندگان مجلس و گروهی از دانشجویان مطالب مختلفی در مورد ولایت فقیه مطرح کرده‌اند و جدیدترین اظهارنظر، بیانات غیرمنتظره جنابعالی در خطبه‌های نماز جمعه قم می‌باشد.

مباحثی از قبیل انتخاب رهبر توسط مردم یا نصب از سوی خداوند، کشف رهبر توسط خبرگان، صلاحیت مرجعیت، اعلامیت رهبر، شرایط رهبری، انتخاب مستقیم رهبر توسط مردم برای مدت محدود، اثرات حکومت ولایت مطلقه فقیه، دموکراتیک بودن انتخاب دو مرحله‌ای رهبر، دخالت رهبر و نهاد رهبری در امور اجرایی خارج از قانون، مجمع تشخیص مصلحت، جمهوریت و حکومت اسلامی، محدود یا نامحدود بودن اختیارات رهبری و... از محورهای اصلی موضوعات مورد اختلاف در چند ماه اخیر بوده است.

اکثر صاحب‌نظران به گونه‌ای دیدگاه‌های خود را در مواردی مطرح کرده‌اند که گویی تمام حقیقت را فقط خودشان می‌دانند و سایرین بر خطا و انحراف هستند و لذا یکدیگر را متهم به بی‌اطلاعی، انحراف عقیده، بی‌صلاحیتی، ساده‌لوحی، هتاک، وابستگی به اجانب و غیره نموده‌اند. بیانات ایراد شده در مواردی نیز به تظاهرات خیابانی، حمله به حریم خانواده، ضرب و شتم، تهدید، احضار قضایی و بازداشت منجر شده است.

نهضت آزادی ایران نظرات تحقیقی خود را در مورد ولایت مطلقه فقیه با استناد به کتاب و سنت، صادقانه و صریح در یک جزوه ۱۵۴ صفحه‌ای در فروردین ماه سال ۱۳۶۷ به اطلاع عموم رسانده و به علت مورد اختلاف بودن موضوع ولایت مطلقه فقیه و عدم پیش‌بینی آن در قانون اساسی (اول)، آن را فاقد قانونیت و مشروعیت دانسته و تصریح نموده است که اگر قرار باشد ولایت مطلقه بدین معنا باشد که ولی فقیه اختیارات بی‌حد و مرزی، خارج از هرگونه ضابطه قانونی معین و مشخص، داشته باشد و هر کاری را که به نظرش می‌رسد انجام دهد و در برابر ملت و مردم مسئول نباشد و کسی نتواند از او سؤال کند، او را مؤاخذه نماید و او جوابگو نباشد، این چیزی نیست جز خودکامگی و استبداد دینی و سیاسی که موجب محو آزادی و شخصیت ملت و استقلال مملکت می‌گردد.

در توحید ناب محمدی - به نص صریح قرآن کریم - تنها ذات باری تعالی است که «يَفْعَلُ مَا يَرِيدُ» است و هم اوست (و تنها اوست) که «لَا يَسْتَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَ هُمْ يَسْتَلُونَ»^۱ می‌باشد.

در تغییر و اصلاح قانون اساسی - که عمدتاً توسط منتخبان رهبر فقید انقلاب انجام گرفت - موضوع ولایت فقیه با تعدیلاتی در قانون گنجانده شد و با رأی مردم به هر صورت وجهه قانونی یافت. نهضت آزادی نیز با وجود مخالفت اصولی با این امر، به دلیل اعتقاد به دموکراسی و حاکمیت ملت و ضرورت ایجاد تغییر از طریق کار فرهنگی بلندمدت برای آگاه کردن مردم، التزام خود را به رعایت قانون اساسی جدید اعلام نمود.

نهضت آزادی ایران قانون اساسی را میثاق و پیمانی بین مردم و مسئولان کشور می‌داند و در فرصتهای مناسب - از جمله در بسیاری از بیانیه‌ها و نشریه‌های خود - مسئولان را به رعایت آن - بخصوص در موارد مربوط به حقوق ملت، دعوت کرده است. به بیان دیگر، قانون اساسی شروط ضمن عقد بین مردم و حاکمیت می‌باشد و مردم به شرط رعایت مفاد قانون به مسئولان کشور رأی داده‌اند و لذا حدود وظایف و اختیارات همه مسئولان - از جمله مقام رهبری - در آن مشخص و معین گردیده است. هرگونه عملی بیرون از محدوده قانون عهدشکنی محسوب می‌شود و پیامدهای نامطلوبی دارد. هرگاه یکی از دو طرف قرارداد مفاد آن را یکطرفه نقض کند، به طرف دیگر نیز حق می‌دهد که آن را نقض نماید. چنین وضعی موجب بحران روابط خواهد شد. خداوند مسلمانان را از نقض عهد بر حذر داشته است: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ^۲.

حتی پیامبر خدا هم مجاز نبوده است که تعهدات و قراردادهای امضا شده را یکجانبه نقض نماید. در سوره توبه - ضمن اعلام براءت از مشرکینی که عهدشکنی کرده‌اند - به پیامبر دستور داده شده است که عهد خود را با مشرکانی که به تعهدات خود وفادار مانده و عمل کرده‌اند، نقض ننماید. پس چگونه ممکن است که ولی فقیه - که مشروعیت او را از کتاب و سنت و عترت می‌دانند - حق داشته باشد که برخلاف دستور خداوند عمل نماید، خصوصاً که ولی فقیه - با هر مقام و مرتبه علمی - معصوم نیست و تکلیف غیرمعصوم هم روشن است.

جناب آقای مشکینی

حتماً به خاطر دارید که سخنانی که این روزها، از جانب محافل و شخصیت‌های ذی‌نفوذ در نفی قانون اساسی، آزادی و حاکمیت مردم، عدم اصالت رأی اکثریت و نامحدود بودن اختیارات مقام رهبری شنیده می‌شود، بسیار نگران‌کننده و موجب تشویش افکار عمومی است.

رهبر فقید انقلاب در مورد اصول و ضوابط لازم‌الاجرای قانون اساسی گفته‌اند:^۳

«قانون اساسی را باز کنید و هرکس حد و مرز خودش را معین کند.»

«قانون برای همه است.»

«قانون برای نفع ملت است.»

۱. سوره انبیاء - آیه ۲۳

۲. سوره مائده - آیه ۱

۳. سخنرانی مورخ ۱۳۶۰/۲/۱۸

«بعد از آن که قانون وظیفه را معین کرد هرکس که برخلاف آن عمل کند این دیکتاتور است.»

«اگر یک فقیهی یک مورد دیکتاتوری بکند، از ولایت می‌افتد پیش اسلام... اگر قانون در یک کشور عمل نشود کسانی که می‌خواهند قانون را بشکنند اینها دیکتاتوران هستند که به صورت اسلامی پیش آمده‌اند... این همان دیکتاتوری است که مکرر گفته‌ام که قدم به قدم پیش می‌رود، این همان دیکتاتوری است که به هیتلر انسان مبدل می‌شود... این همان دیکتاتوری است که به استالین انسان را مبدل می‌کند. این معنای دیکتاتوری است.»

«نمی‌شود از شما پذیرفت که ما قانون را قبول نداریم. غلط می‌کنی قانون را قبول نداری. قانون ترا قبول ندارد.»

رهبر فقید انقلاب فرایند بروز و ظهور دیکتاتوری را چنین ترسیم کرده‌اند:

«هیچ امر فاسدی یک دفعه به سراغ آدم نمی‌آید. شیطان باطنی انسان بسیار استاد است.»

«همه اینها که می‌بینید فاسد شدند این طور نبودند که این‌ها از اول به این درجه از فساد بودند. این به تدریج واقع شده...»

«اینهایی که دیکتاتور شدند، اینها این طور نبوده است که از اول دیکتاتور زاییده شده باشند. آنها مثل سایر مردم. بعد هم وقتی که به مقامی رسیدند این طور نبوده که از اول دیکتاتوری کرده باشند، لکن قدم به قدم ذره ذره رو به دیکتاتوری رفتند. یک وقت هیتلر از کار درآمدند. یک وقت استالین از کار درآمدند.»

«شیطانی که در باطن انسان است، با کمال استادی انسان را به تباهی می‌کشد. دیکتاتوری هم از آن اموری است که بچه وقتی متولد شد دیکتاتور نیست. وقتی هم بزرگ می‌شود کم کم آن طور نیست که آن دیکتاتوری‌های بزرگ را داشته باشد.»

بیانات رهبر فقید انقلاب در باب دیکتاتوری به قدری روشن است که نیاز به هیچ تفسیری ندارد. بر عهده صاحبان و بانیان اصلی انقلاب و جمهوری اسلامی، یعنی ملت ایران است که در این بیانات به دقت غور نمایند و با معیاری که به دست داده شده است به قضاوت بنشینند.

تنها راه حل همان است که از طرف رهبر فقید انقلاب به آن توصیه شده است:

«اگر می‌خواهید از صحنه بیرون‌تان نکنند بپذیرید قانون را؛ نگویید قانون و خودتان خلاف قانون بکنید؛ بپذیرید قانون را؛ همه روی مرز قانون عمل بکنید. اگر همه روی مرز قانون عمل بکنند، اختلاف دیگر پیش نخواهد آمد.»

نهضت آزادی ایران نگران آن است که اگر این توصیه‌های ساده و روشن نادیده گرفته شوند آینده بدی در انتظار باشد.

نهضت آزادی ایران ریشه چالشها، اختلافها و درگیریهای اخیر را عدم وجود امکانات و فضای مباحثه و گفتگوی سیاسی در کشور و چاره کار را نیز تشکیل و آزادی عمل احزاب مستقل قانونی می‌داند تا بتوان دیدگاهها و سلیقه‌های پراکنده و متنوع توده‌های غیرمتشکل مردم را در چارچوب قانون و در فضایی مناسب و مساعد مورد بحث و تحلیل منطقی قرارداد و از تضارب افکار و آرا به جمع‌بندی بهینه‌ای دست یافت. احتمالاً شما نیز با ما هم عقیده‌اید که نمی‌توان انتظار داشت که ۶۰ میلیون نفر همه یکسان و با یک روال بیندیشند و یا برای همیشه ساکت و مرعوب بمانند تا عده‌ای قیم‌وار به جای آنها فکر کنند و اظهارنظر نمایند. امروزه تمام حکومتها - حتی دولتهای حاکم بر کشورهای عقب افتاده

آفریقایی - برای مخالفان خود حق قانونی قائل شده، به آنها اجازه فعالیت سیاسی می‌دهند. دوران سرکوب، اختناق، تکفیر، تفتیش عقاید و استبداد در حال سپری شدن از جوامع بشری است.

نهضت آزادی ایران در راستای انجام فریضه عظیمه امر به معروف و نهی از منکر و بر طبق مرامنامه خود - که پاسداری از قانون اساسی و جلوگیری از انحرافهای قانونی از اصول مسلم آن می‌باشد - بار دیگر بر خویش فرض و تکلیف می‌داند که شما و سایر مسئولان کشور را بیش از پیش به رعایت قانون اساسی و همراهی و یاری ریاست محترم جمهوری برای تحقق قانون و ایجاد جامعه مدنی دعوت نماید.

از خداوند متعال توفیق ملت و مسئولان را در اقامه قانون اساسی و تأمین حقوق و آزادیهای ملت در جهت تثبیت و تعمیق نظام جمهوری اسلامی مسئلت می‌نماییم.

والعاقبه للمتقين

نهضت آزادی ایران